

Nacionālais kino
centrs

Kinoteātros nonāk Simtgades filma “Lustrum”

Publicēts: 09.11.2018.

Ceturtdien, 8. novembrī, ar pirmizrādi Nacionālajā kinofestivālā “Lielais Kristaps” pie skatītājiem nonāca režisora Ginta Grūbes dokumentālā filma “Lustrum”. Jau tūlīt pēc pirmizrādes filma ir skatāma Rīgas kinoteātros *Citadele*, *Cinamon*, *K.Suns*, *Kino Bize* un kinoteātros visā Latvijā – 11. novembrī Cēsīs, 13. novembrī Liepājā un citur.

11. novembrī Cēsīs pirms filmas seansa paredzēta režisora Ginta Grūbes saruna ar filmas varoņiem Jāni Rukšānu un Jāni Rokpelni, 13. novembrī Liepājā sarunā pirms filmas piedalīsies scenārija autore Sanita Jemberga un Linards Muciņš, bet 16. novembrī Rīgā, kinoteātrī *Splendid Palace* pirms filmas seansa notiks saruna ar vēsturnieku Kārli Kangeri, Lidiju Doroņinu-Lasmani un filmas scenārija līdzautoriem Gintu Grūbi un Sanitu Jembergu.

Režisora Ginta Grūbes jaunā filma *Lustrum* stāsta par Valsts Drošības komitejas (VDK) metodēm, atstāto aģentu kartotēku, vervēšanas metodēm. Filmā liecības par VDK sniedz Atmosdas laika līderi, inteligences pārstāvji, kurus čekas dažādos periodos ir

mēģinājusi vervēt vai savervējusi. Filma meklē atbildi uz jautājumu, vai Atmodas procesus diktēja VDK un kāda loma šajos procesos bija Latvijas inteliģencei.

“Cilvēki, kuri sniedza mums savas liecības par VDK darbu un metodēm, samērā uzskatāmi parādīja totalitāro sistēmu, kas pēdējās padomju okupācijas desmitgadēs bija izveidojusies Latvijā. Nespēja tikt galā ar VDK atstātajiem arhīviem, nenotikusī lustrācija, meli, sazvērestības teorijas, baumas, aizdomas turpināja gandrīz trīsdesmit gadus ietekmēt mūsu politisko kultūru Latvijā. Nav daudz cilvēku, kuri par to var atklāti runāt, bet tikai pateicoties viņu stāstiem un nevis publicētiem dokumentiem, kur nekas daudz nebūs atrodams, mēs varam uzzīmēt kopīgo ainu, “ domā filmas režisors Gints Grūbe.

“Paldies visiem filmas varoņiem, kuri piekrita intervijām. Ja pat mums brīžiem bija sāpīgi jautāt, viņiem bija vēl sāpīgāk atbildēt. Daži neticēja, ka pieaugušas sabiedrības saruna par lustrāciju, kurā nav lomu “labie un sliktie”, ir iespējama. Man gribas ticēt, ka filma pierāda pretējo. Man, sākot strādāt pie filmas, bija svarīgi sev atbildēt uz trim jautājumiem. Tā kā runa ir par 80. gadu beigām un ievērojamiem kultūras un sabiedriskajiem darbiniekiem, – vai VDK atjaunoja Latvijas valsti? Otrais – vai Krievija rausta VDK aģentus vēl šodien? Un – vai lustrācija ir nokavēta? Es teiktu – varējām agrāk, bet, kā redzams filmā, patiesība atbrīvo,”
rezumē filmas scenārija līdzautore Sanita Jemberga.

Kad 2014. gadā publiskai apskatei pirmo reizi tika atvērta Stūra māja un to dažos mēnešos apmeklēja vairāk nekā desmit tūkstoši cilvēku, bija skaidrs, ka saruna par padomju totalitāro mantojumu un tā sekām mūsdienu sabiedrībā nav beigusies. 2014. gadā Saeima nolēma sākt VDK dokumentu izpēti, lai arhīvus 2018. gadā publiskotu.

“Es daudz ko par cilvēkiem uzzināju, strādājot Totalitārisma seku dokumentēšanas centrā. Ar mums var manipulēt, ja stingri nestāvam uz kādas patiesības. Atceros, ka vienmēr tās kartītes, cilvēkus pārbaudīja pirms vēlēšanām, jo tāds cilvēks nedrīkstēja būt ievēlēts. Ja tas būtu nokārtots, izrunāts vienā reizē tā, kā visas lietas tiek kārtotas ar cilvēkiem, ar tautu – esam vesela sabiedrība, jādzīvo kopā... Bet tas netika izdarīts. Iedomājieties, ka vesela sistēma liek vienam otru uzraudzīt, vienam par otru ziņot – tas taču nav normāli, “ saka filmas varone, PSRS okupācijas laika politiski represētā Lidija Doroņina-Lasmane.

Filmas *Lustrum* kadros un aizkadros liecības par Latvijas neseno pagātņi un VDK darba metodēm Latvijā un ārpus Latvijas sniedz Vaira Viķe-Freiberga, Lidija Doroņina-Lasmane, Māra Zālīte, Jānis Peters, Ojārs Rubenis, Jānis Šipkēvics, Ivars Lācis, Georgs Andrejevs, Jānis Rokpelnis, Ivars Seleckis, Aldis Ermanbriks, Dzintra Geka-Vaska, Ivars Godmanis, Anatolijs Gorbunovs, Linards Muciņš, Jānis Rukšāns, Jānis Pujāts, bijušie VDK virsnieki un darbinieki.

Filmas tapšanu atbalsta Nacionālais kino centrs, filma veidota programmā *Latvijas filmas Latvijas simtgadei*

Fotogalerija no filmas pirmizrādes – [ŠEIT](#).

<https://www.nkc.gov.lv/lv/jaunums/kinoteatros-nonak-simtgades-filma-lustrum>